

---

# FEM BUD PÅ FREMTIDENS SKOLE

---



**Hvis det stod til dig, hvordan ville skolen så se ud i 2030?** Asterisk har talt med fem forskere, der hver giver deres vision for fremtidens skole.

---

## MERE SANSELIGE RUM

### »Nogle skoler burde komme på museumslisten«

Malou Juelskjær, ph.d. og lektor i socialpsykologi.



»MIN YDMYGE VISION er, at vi i 2030 har en bygningsmasse, hvor det basale er i orden. Det lyder måske som en klejn vision, men der er meget langt fra top til bund i kvaliteten af de skolebygninger, vi har i dag. Mange skolebørn har undervisning i rum, hvor luftkvaliteten er for dårlig, til trods for at vi ved, dårlig luftkvalitet nedsætter læringen markant. Mange skoler er gamle og nedslidte, og vi bør ikke have børn, der går rundt i forfaldne bygninger, for det sætter sig som en sanselig fornemmelse i dem.

I 2030 skal der være reelt aktivt og kreativt samspil mellem inspirerende arkitektur og inspirerende undervisningsformer. Klas-

serumsundervisning i sin klassiske form er meget sejlivet, og den har sine kvaliteter, men den bør i langt højere grad suppleres. Helt grundlæggende skal der fortsat udvikles arkitektur og interiør. Og så skal der også udvikles en pædagogik og didaktik, der kan det der med at bruge rummene til at understøtte den differentierede læring, så den enkelte lærer og leder ikke står uden redskaber.

En hel del læring er og bliver i fremtiden virtuel. Lige nu ser vi en *touch screen* tendens og det betyder, at børn både taktilt og visuelt bevæger sig på en meget glat flade. Den flade skærm og fingeren, der glider over den. Derfor skal rum og arkitektur være sanseligt vedkommende, åbne for nogle andre sanse-

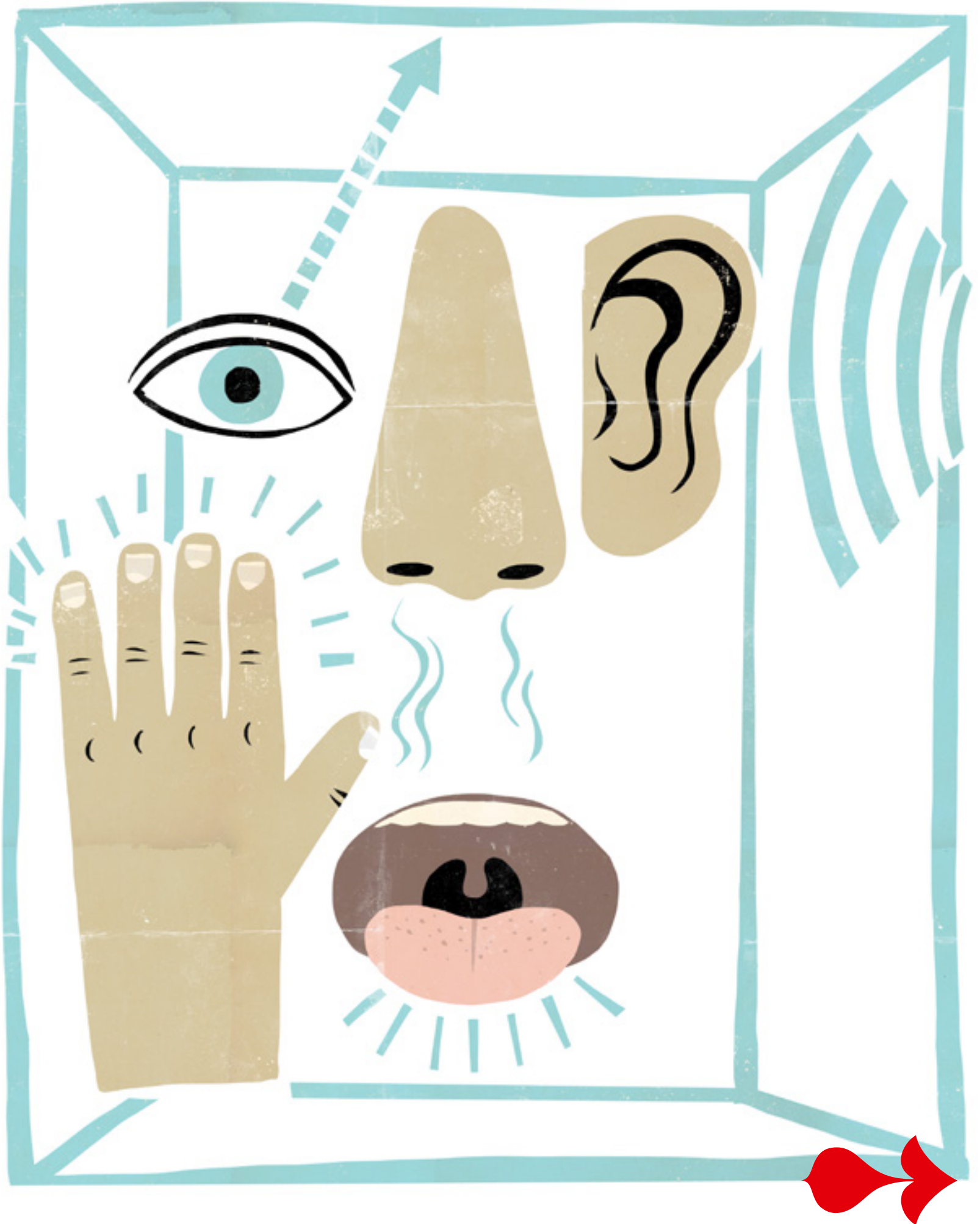
kvaliteter og skabe et fysisk miljø med andre sanseoplevelser, som børnene er nærværende i. På den nybyggede Sydhavn Skole i København er der fx sat en masse trælisters på væggene i atrium og i kantineområdet. De er uens og sat op i rytmer, som gør det visuelt interessant, og så er det organisk og taktilt – listerne er ru, så du kan få splinter i fingrene ved at røre dem. Det er en glimrende metafor for, at alt ikke skal være glat.

Jeg kunne godt tænke mig en skole, som er meget mere åben både metaforisk og fysisk. Hvis fx plejehjem og skole er dør om dør, kan eleverne læse højt for de ældre, det vil gøre læringen og livet som elev mere vedkommende og meningsfuldt.

I de største byer vokser børnetallet, og der bliver puttet flere børn i skolerne, fordi det er dyrt at bygge nyt. Det er en stor barriere for udviklingen af skolens rum og læring. En del danske skoler er mere egnede som museer end som skoler. De burde måske på museumslisten, og så kunne man bygge noget nyt.«

---

Fortalt til MAJ JUNI



## MERE SAMARBEJDE MED IT

# »IT kan støtte og forstyrre fællesskabets skole«

Jeppe Bundsgaard, ph.d. og lektor i kommunikative kompetencer



»DA JEG GIK I 8. KLASSE, skrev jeg en vision for fremtidens skole 30 år frem i tiden – om skolen i 2015. Som 15-årig elev havde jeg en teknologibejstret forestilling – jeg troede på teknologien. Det var drømmen om en fremtid, hvor computeren gør mange ting lette.

I dag har jeg stadig en vision for den gode skole med teknologi. Min vision er stadig forestillingen om, at eleverne i langt højere grad arbejder med noget, der er meningsfuldt for dem og for andre end dem selv. Det

er en skole, hvor man ikke sidder i rækker, men i grupper. Vi skal væk fra det individuelle og hen mod fællesskabet.

Der findes to visioner om fremtidens teknologiske skole. Den ene er, at computeren kan styre den enkeltes læreproces, så eleven kommunikerer alene med computeren i trin. *Flipped classroom* er forestillingen om at vende den traditionelle organisering på hovedet, så man hører lærerens oplæg (i form af video) derhjemme og løser opgaver i skolen i stedet for at lave det som lektier. Men det er jo sådan set den samme skole: Der er fakta og procedurer, som skal læres og trænes.

Den anden vision er, at computeren indgår i samarbejde og fællesskaber. Vi arbejder ikke *for* computeren, men *med* computeren og næsten altid i samarbejde med andre. Eleverne skal ikke bare lære at interagere med computere, men i højere grad at interagere med hinanden og indgå i processer med hinanden. Hvis computeren styrer elevernes læreprocesser, så lærer de jo aldrig noget,

computeren ikke kan. Det allersværeste er at lære at indgå i produktionsfællesskaber. Skolen skal ligne et arbejdsfællesskab, men vi skal samtidig huske, at uden for skolen lærer man for at producere, mens eleverne i skolen producerer for at have anledning til at lære.

Vi kan kalde min vision for 'Fællesskabets skole' – og den vision er jo dybest set mindst 100 år gammel fra John Deweys progressive pædagogik og frem. Min vision er altså slet ikke ny, men vi har ikke taget det alvorligt nok, at det er svært at lave fællesskabets skole. Her er it en mulighed, der kan støtte visionen, men it er absolut også en forstyrrelse.

Jeg er desværre blevet mere pessimistisk siden 8. klasse. Visionen om fællesskabets skole har ikke fået særlig meget gennemslagskraft. Der er så mange ting, der gør visionen svært at gennemføre – blandt andet at det er meget sværere, end man har troet, at undervise projektorienteret. Men testregimet er nok alligevel den største barriere for min vision. Det er forestillingen om, at man kan opstille en uendelighed af simple mål, som kan testes og måles – af computere! Nationale test er et godt eksempel på denne forestilling om, at man kan udvikle simple computerstyrede, 'adaptive' test. Men selv om de tester noget helt banalt, fører det til, at alle retter sig mod disse målbare mål. Alt det, der er svært at måle for computeren og afgørende at lære for eleverne, fokuserer man alt for lidt på. Det er et kæmpe problem.«

Fortalt til CAMILLA MEHLSEN

## MERE RO OG AUTORITET

# »Lærerne må generobre autoriteten«

Niels Egelund, dr.pæd. og professor i specialpædagogik



»NÅR PRIVATE FIRMAER tjener penge på at sælge høreværn til skolerne, så er der noget galt! Der er simpelthen for meget uro i den danske skole, og det har der været længe. Tilbage i 1997 viste en undersøgelse, at 10 % af eleverne

var forstyrrende. En helt ny undersøgelse fra Dansk Center for Undervisningsmiljø viser, at 53 % af eleverne føler sig generet af støj i timerne. Når en så stor del af eleverne klager, så er tiden inde til forandring.



## MERE DANNEELSE

# »Fremtidens skole handler om dannelse – ikke konkurrencehysteri«

Thomas Aastrup Rømer, lektor og forsker i pædagogik, filosofi og dannelse



»FOR MIG handler fremtidens skole om dannelse. Dannelse er simpelthen ved at forsvinde ud af vores pædagogiske liv i skolen – og af samfundet for den sags skyld. Hele indholdssiden af dannelsen og den forbundethed til verden, som dannelse giver, er ved at blive skrevet helt ud af skolen til fordel for en konkurrencestatslogik, hvor det hele kommer til at handle om at slå kineserne i den globale konkurrence.

Skolen skal være stedet, hvor elever lærer om og møder tekster, materialer, kunst og idéer fra europæisk og dansk kulturhistorie. Alle de forhold, der har vist sig at være bæredygtige og livskraftige i vores kultur – og som ikke nødvendigvis har noget med arbejdsmarked og kinaforskrækkelse at gøre.

På en måde er det en gammel græsk figur, jeg taler for. Skolen som stedet for den frie tid. Et sted, hvor man ikke skal bekymre sig

om social og økonomisk reproduktion, men hvor det handler om at dyrke tænkning, faglig fordybelse og dannelse. Det tror jeg så faktisk også vil give en helt anden vækst og dynamik i samfundet, fordi det vil give selvstændigt tænkende individer, som både deltager, strides og drager omsorg for fællesskabers genskabelse.

Når jeg taler om den nationale og europæiske dannelse, forstår jeg det ikke som modsætninger. Overhovedet ikke. Vi skal både blive europæere og danskere. Men jeg står fast på, at der er meget værdifuldt i vores nationale historie, tradition, sprog og sange, som jeg mener, skolen skal arbejde med og viderefordre til de kommende generationer – meget mere kraftfuldt end i dag.

Tag musikfaget for eksempel. Vores lands poesi, melodi og sang indlejrer sig i sproget og i hele måden, vi omgås med hinanden på, og derfor er musik så vigtig som en indgang



for eleverne til vores nationale fællesskab. Nu siger man så, at musikfaget bliver styrket, fordi det får en time mere om ugen. Men det bliver ikke styrket, for nu handler det om, at musik skal udvikle kompetencer, der skal kunne bruges i andre sammenhænge og være med til at skabe bedre resultater i PISA-målingerne og den slags. Men så er musikfaget tæmmet, uden egenart og selvstændig værdi.

Det er det stik modsatte, jeg plæderer for. De enkelte fag og den faglige fordybelse er værdifulde mål i sig selv. Men hele uddannelsesdagsordenen herhjemme er erobret af den her konkurrencestatslogik. Hvis man overhovedet taler om dannelse, så bliver det som et spørgsmål om, hvilke »krav en konkurrencestat stiller til dannelsen«, som det hed på en nyligt afholdt konference. Men det er jo det omvendte spørgsmål, vi burde starte med: Hvad er dannelsens krav til konkurrencestaten?

Jeg ved godt, at det er en meget stor dagsorden, jeg er oppe imod. Men et eller andet sted handler det for mig også om at bevare og beskytte en idé, som senere generationer kan tage op igen. Når alt det her kompetence- og konkurrencehysteri har vist sig at slå fejl.«

Fortalt til PEDER HOLM-PEDERSEN

Jeg tror på, at vi inden for en årrække bevæger os i en retning, hvor læreren er nødt til at generobre autoriteten og træde i karakter. Den udvikling vil samtidig øge distancen mellem lærer og elev. Det mener jeg, er en positiv udvikling. I dag er magtforholdet tæt på udlignet, og det gør lærerens position svag.

Det handler ikke om, at vi skal ikke tilbage til den sorte skole. Vi skal fremkalde et nyt billede af skolen, hvor klaserumsundervisningen tager nye former, hvor læreren i højere grad leder klassen og styrer interaktionen mellem eleverne og mellem lærer og elever.

Forandringen sker ikke ved et enkelt ryk hos de mest engagerede lærere. Forandringen skal ske på baggrund af et samlet initiativ –

en stærk kollektiv bevægelse i hele lærerkorpset. Ikke mindst spiller skoleledelsen en vigtig rolle i forhold til at understøtte og facilitere den nye agenda, så den kommer til at gennemsyre hverdagen i skolen. Alle lærere skal være med på den nye form for undervisning, så eleverne ikke bliver forvirrede over, at der gælder forskellige regler i hhv. hr. Madsens og frk. Niensens timer. Og så er man nødt til at starte fra bunden, sætte ind i 0. klasse og føre indsatsen videre hele vejen op gennem elevernes skolegang.

Men lærerne står ikke alene med ansvaret for at forandre skolen. Elever såvel som forældre skal ændre indstilling til skolen – og til lærerne. Eleverne skal lære nogle helt nye omgangsformer i skolen. De skal vide, at man ikke bare kan snakke, når man har lyst.

De skal lære at lytte til andre. De skal vide, at man ikke bare kan rejse sig og gå rundt. Og de skal vide, at det er læreren, der styrer, hvad der skal ske i klassen. Og så skal de indse, at der er konsekvenser, hvis de ikke følger skolens regler. Det betyder, at noget af den her egocentreret, der i dag præger mange elever, skal pilles af dem. Noget som i øvrigt tager form allerede i børnehaven, så vi skal faktisk sætte ind allerede dér.

Forandringen kræver også, at forældrene gør op med deres forestillinger om lærerne som vejledende kammerater før børnene. Det er vigtigt, at de bakker op om disciplineringen i skolen. De skal med andre ord støtte op om lærerens autoritet.«

Fortalt til MATHILDE WEIRSØE

## FLERE SPROG

# Velkommen, aloha, be kher hati, dobro požalovat', welcome, tikilluarit!

Christian Horst, lektor i interkulturel pædagogik



### »NÅR DU BESØGER SKOLER I

Canada eller visse steder i Amerika og England, ser du, hvad der karakteriserer en multikulturel skole som den, der hører fremtiden til. Det er – helt naturligt – at der står 'Velkommen' ved indgangen til skolen på de forskellige sprog, som børnene på skolen taler. Ofte er der også landkort med flag, der repræsenterer tilvandrede kulturer, og symboler, der repræsenterer etniske minoriteter. Der er plads til flere identitetsfortællinger. Vigtigheden af at blive en kompetent læser tidligt er evident for alle og understøttes af projekter om *multiliteracy* – udbygning af læse- og skrivekompetencer, der svarer til sprogbrugerens sproglige kompetencer. Komplexiteten er anerkendt og synlig, og alle børn har mulighed for at sige: Det her er jeg en del af. På skolebiblioteket vil der naturligvis være bøger på forskellige sprog, og

det udgør et væsentligt element i kontakten med forældrene.

I fremtidens skole er befolknings- og elevsammensætningen langt mere kompleks kulturelt end i dag. Globalisering og medfølgende mobilitet ruller ikke baglæns. Jeg tror ikke, den viden og de færdigheder, som fremtidens elever skal udvikle, kommer gennem assimilation eller mere engelskundervisning. Vi må introducere og bruge de modersmål, der er til stede i samfundet, som ressourcer. Og det gælder ikke kun i skolen. Vi skal i det hele taget udvikle disse sprogs tilstedeværelse i samfundet og udnytte, at vi har mennesker, der er fortrolige med sprog og kulturer i lande, vi kommer til at mødes med på mange planer.

En stor barriere for visionen er, at den måde, vi fortolker dansk identitet på, fortrænger en erkendelse af, at mere end 10 procent af befolkningen har en anden etnisk

baggrund. Hvis du kigger i fagplaner og skolelovgivning, fylder den etniske kompleksitet slet ikke. De etniske børn er indskrevet i betydninger, hvor det udgør et problem, at de mangler noget, og ikke i betydninger, hvor de bidrager med noget i kraft af deres egen sproglige og kulturelle baggrund.

I den interkulturelle pædagogik ligger en grundtese om, at undervisning der virker, sker i dialog med børnenes samlede forudsætninger. Derfor er det vigtigt at inddrage dem. Og den 'normale' elev i dag er ikke et monokulturelt barn. De normale elever har i dag forskellige sproglige og kulturelle forudsætninger. Min vision er, at vi må kvalificere mangfoldighedens og diversitetens udtryk som en integreret del af faglige og pædagogiske processer.«

Fortalt til MAJ JUNI